

SYSTEMY WYBORCZE

1. Znamiona wyborów w demokracji:

- cykliczne,
- rywalizacyjne (a semi-rywalizacyjne i quasi-rywalizacyjne)
- wolne i uczciwe
- dokonywane przez niezależnych wyborców.

2. SYSTEM WYBORCZY

2.1. Elementy systemów wyborczych

2.2. Znaczenie systemów wyborczych w systemach politycznych

2.3. Wybrane normy wyborcze:

- tajność
- równość
formalna, materialna, norma przedstawicielstwa,
gerrymanderyzm
- powszechność
cenzusy i wyłączenia
- bezpośredniość
- proporcjonalność

3. FORMUŁY WYBORCZE:

3.1. Ordynacja **większościowa**

- zasada większości bezwzględnej (*majority system*)
- zasada większości względnej (*plurality system*)
- wady i zalety

3.2. Ordynacja **proporcjonalna**:

- cel
- deformacje (klauzula zaporowa, blokowanie list wyborczych, listy ogólnokrajowe)
- próg naturalny
- przykładowe formuły wyborcze:
metoda najwyższych reszt (Hare-Niemeyera)
metody najwyższych średnich (Sainte-Laguë, d'Hondta,
Hagenbacha-Bischoffa)
- wady i zalety

3.3. Systemy **mieszane**:

- sprzężone (kompensacyjne, spersonalizowane)
- równoległe (półproporcjonalne, segmentowe)

3.4. Metoda pojedynczego głosu przechodniego (*Single Transferable Vote*)

SYSTEM WYBORCZY:

Ogół norm regulujących czynne i bierne prawo wyborcze, proces wyłaniania kandydatów, zasady prowadzenia kampanii wyborczej, sposób przeprowadzania głosowania, sposób przeliczania głosów na mandaty oraz procedury kontrolowania prawidłowości wyborów.

FORMUŁA WYBORCZA

(= reguła rozstrzygnięcia) metoda przeliczania głosów na mandaty

EFEKT MATEUSZA =

EFEKT NADREPREZENTACJI